

פרק שור שנגח את הפרה

מתניתין:

וכשם שכשיש ספק כמה הזיק, משלם הוא את מחצית הממון המוטל בספק, **בן** הוא הדין כשיש ספק מי הוא המזיק,

שור תם שהזיק, אין בעליו של השור משלם מנכסיו, אלא מגופו של שור נותנים לניזק את חצי נזקו.

לפיכך, פרה מעוברת **שנגחה את השור ונמצא ולדה חי** (3) **בצדה, ואין ידוע לנו האם עד שלא נגחה הפרה את השור ילדה, ונמצא שהולד לא השתתף בנגיחה, ואין גובין ממנו את תשלום נזקו של שור.**

או **האם מאחר שנגחה את השור ילדה, ונמצא שהולד היה שותף בנגיחה, ואף ממנו יש לגבות את תשלום הנזק.**

שור תם שנגח את הפרה שהיתה מעוברת ונמצא עוברת מוטל מת בצדה, ואין ידוע לנו (1) **האם עד שלא נגח אותה ילדה** [הפילה אותו הפרה], ואין בעל השור חייב לשלם על הולד. (2)

או **האם מאחר שנגח אותה ילדה, ובעל השור חייב לשלם גם על הולד שמת מכח נגיחת שורו.**

הרי זה **משלם חצי נזק לפרה** [עבור הפרה] שבודאי הזיק אותה, וכן משלם הוא **רביע נזק לולד**, היות וספק הוא אם עליו לשלם חצי נזק כדין שור תם, או שפטור הוא מכלום, ומספק חולקים את הממון ביניהם ומשלם רביע נזק על הולד.

אם כן פשיטא שהפרה לא הפילה את הולד מחמת עצמה, ובמאי מספקא לן?!

יש לומר: הספק הוא — האם השור בא לפניה, ומחמת בהלה הפילה את הולד, ואין בעל השור מחוייב לשלם היות ולא הוי כי אם גרמא, וגמרא בנוזקין פטור.

או שמא בא השור מאחריה וההפלה היתה מכח הנגיחה — גמרא בבא בתרא צג א. [ובתוספות שם פירשו דהפלה מחמת בהלה מיעוטא היא, אלא דבצירוף למיעוט פרות מפילות הוה ליה כמחצה על מחצה.]

3. לעיל קתני ונמצא עוברת בצדה, והכא קתני ונמצא ולדה בצדה, משום דברי שא מיירי כשמת הולד, ואילו כסיפא מיירי בולד חי — תוספות יום טוב.

1. הא דקתני ואין ידוע ולא קתני ואין יודעים הוא משום דמיירי אפילו כאשר הניזק והמזיק "יודעים" מתי היתה ההפלה; הניזק טוען בודאות שהפרה הפילה אחר הנגיחה, והמזיק טוען בודאות שהפרה הפילה לפני הנגיחה — רשב"ם בבא בתרא צג א. [כמאן דאמר: אפילו כברי וברי חולקים אליבא דסומכוס, אבל לרבא דאמר בבבא מציעא ק א דכברי וברי לא אמר סומכוס, הכא נמי מיירי בשמא ושמא.]

2. למאן דאמר [לקמן]: אין הולכים בממון אחרי הרוב, הספק הוא האם הפרה הפילה את הולד מחמת עצמה, או שהפילה אותו מחמת נגיחת השור.

אך למאן דאמר הולכים בממון אחרי הרוב, והרי רוב פרות מתעברות ויולדות ואינן מפילות,